

פטור.

מאי טעמא? אסמכתא היא! כלומר: הואיל ולא עשו קנין על הבטחת השליח [שאם לא יקנה לו יפרע משלון], אין הבטחת השליח מחייבת, (49) שהוא "סמך" ובטח בלבו שיקנה יין, ופעמים שאין השליח יכול, או שאינו רוצה, אח"כ לקנות.

ואסמכתא לא קניא והלכה היא שאסמכתא אינה קונה.

למדנו מהמשנה שכיון שהפסידו אין זה כדין אסמכתא (50) משום שמקבל עליו לשלם רק את ההפסד ולא יותר, ואם כן מדוע פטר רב אשי את השליח, הרי זה דומה לדין המשנה.

ומשנינן: **התם** [בדין המשנה] **בידו** לחרוש ולזרוע, ולכן חייב (51)

הכא [בשליח לקנות יין], **לאו** בידו שמא לא א-טו ימכרו לו יין.

אמר רבא: הני בי תלתא, דיהבי זוזי לחד, למזבן להו מידי שלשה שנתנו מעות לאחד לקנות להם מקח, וזבן לחד מיניהו וקנה השליח לאחד מהם (52) זבן לכולהו הרי המקח של כולם.

ולא אמרין ואין דין זה אמור **אלא דלא צר וחתים איניש איניש לחודיה.** שאין מעות של כל אחד ואחד צרויין וחתומין לחוד, שלהשתתף נתכוונו, וכגון שערכו כל המעות (53) ולכן המקח של כולם.

ומקשינן: **ולרב אשי, מאי שנא** כמה שונה דין זה **מהא דתנן** מהדין ששינו במשנה [קג א] לגבי המקבל שדה [בקבלנות] מחבירו למחצה [שיחרוש וזרע ויתחלקו בתבואה], והובירה [שלא חרש ולא זרע, והניחה בורה] שמין את ההפסד כמה היתה ראויה לעשות, ומשלם הקבלן לבעל השדה, והטעם: שכך כותב לו מתחילה **אם אוביר** [אעשה בורה], **ולא אעביד** [ולא אעשה בה פעולה הראויה לה] **אשלם במיטבא**, כפי מה שהיתה ראויה לעשות אם היה חורש וזורע כראוי. כלומר:

51. כלומר: כיון שבידו לעשות ולא עשה, תקנו וקנסו אותו לשלם, אבל כאן דלאו בידו לא רצו לתקן ולקנסו- ראשונים הנ"ל בשם רב האי גאון.

52. כתב הריטב"א בשם הרמב"ן, שאין הכונה שקנה לאחד מהם בפירוש, שאם כן ודאי נעשו שלוחו, וזכה לו, אלא שקנה מדמי אחד מהם, סתם, ואז המקח של כולם, מכיון שבמעמד אחד נתנו לו כולם, ולא הקפידו נעשו כשותפין, וראה בהערות להלן.

53. רמב"ם מכירה ז יג, ומאירי [ומדברי בריטב"א בשם הרמב"ן בהערה הקודמת נראה

49. רש"י, והקשה חי' הרי"מ על רש"י, דבלא קנין כמה מתחייב, ואין ההבטחה קונה גם אם לא היה אסמכתא, ותירץ, שרש"י סובר כרב האי גאון [הובא להלן הערה] שבכל דבר שדומה לדין אם אוביר וכו' [המובא להלן בסוגיא] שסומך עליו ומפסידו שייכת התקנה שתקנו לשלם ההפסד, והיה חייב לשלם גם בלא קנין, ורק משום דהוי אסמכתא, שאינו בידו [כמבואר להלן בסוגיא] פטור.

50. וכתבו הרמב"ן והרשב"א והר"ן השם רב האי גאון, שמצד הדין הוי אסמכתא, אלא שתקנו שחייב לשלם, וקושיית הגמרא מדוע לא יתקנו כאן [במעשה דשליח] כדרך שתקנו שם.

בחנות], קניא. (56) קונים בחתימה, (57) משום שנהגו כך, ולמרות שלא נתן מעות ולא משך, ולא עשה שום קנין מהקנינים.

ותמהינן: למאי הלכתא? כיון שלא עשה שום קנין מהקנינים, לענין איזו הלכה אמר רב פפי שקנה? ומשנינן: רב חביבא אמר: למקניא ממש. קונה ממש לגמרי, כאילו עשה קנין גמור.

אבל צר וחתום איניש איניש לחודיה, אם מעות של כל אחד ואחד צרורין וחתומין לחוד, (54) למאן דזבן זבן, ולמאן דלא זבן לא זבן. לא קנה אלא זה שנקנה המקח במעותיו.

אמר רב פפא משמיה [בשם] דרבא: האי סיטומתא, חותם, (55) כלומר, במקום שנהגו שהחוננים בחותמן את החביות שקנו [ואחר כך כשצריכין, מולכין אחת אחת למכור

הטור "וכן פי' רש"י" כתב הב"ח, שמדברי רש"י שלפנינו אין ללמוד כלום.

שלא ערבו המעות, אלא מעותיו של כל אחד לחוד, אלא שאינן צרורים וחתומים].

55. רש"י [ועוד ראשונים], ובביאור הגר"א חושן המשפט רא א הביא תרגום יונתן [שפירש הפסוק [בראשית לח יח] "ותאמר חתמך" – "סיטומתך". [ומדברי הראשונים נראה דלאו דוקא חותמת, אלא ה"ה רשימה מיוחדת וכד'] והרא"ש הביא בשם ר"ח שפירש: שנהגו הסוחרים בגמר המקח תוקע כפו לכף חבירו, ובוה נגמר המקח, וכל כיצא בזה באיזה דבר שנהגו לגמור המקח, כגון במקום שנוהגים שנותן הלוקח מטבע אחד למוכר, ובוה נגמר המקח. והגהות מיימוניות מכירה ז ז כתב, שבזמן הזה שנהגו הסוחרים שמוסרים לקונה מפתח שסגורה בו הסחורה – קנה במסירת המפתח.

54. כתב הריטב"א בשם הרמב"ן, שכיון שכל אחד מהם צרר וחתם מעותיו לחוד, גילו דעתם שאינן רוצים להשתתף, ולכן אפילו שקנה השליח, סתם, במעות של אחד מהם, נקנה המקח לבעל המעות.

כתב הרמב"ם מכירה ז יג-יד: "שלשה שנתנו מעות לאחד לקנות להם מקח, אם היו המעות מעורבות, וקנה במקצת הדמים, אף על פי שהיתה כוונת השליח שזה [שהמקח] שקנה, [יהיה] לאחד מהן, הרי המקח של כולן, וחולקין אותו לפי מעותיהם. הרי מעות כל אחד מהן צרורין וחתומין, אף על פי שהיה בלב השליח שזה המקח לכולם, לא קנה אלא זה שנקנה המקח במעותיו בלבד". ועל סוף דברי הרמב"ם כתב המאירי שהם דברי תימה. ועל תחילת דברי הרמב"ם כתב הטור [ח"מ קפד] "וכן אמר הרמ"ה אפילו אמר בהדיא דלפלוני זבין לא קנה" [וביאור הב"ח דהרמ"ה הוסיף על דברי הרמב"ם שכתב "כוונת השליח", שאפילו אמר השליח במפורש כך, וראה לעיל בהערה. עוד דקדק הטור בדברי הרמב"ם "דאינו תלוי במה שנתנו לו הם מעותיהן מעורבין או כל אחד לבדו, אלא בשליח תלוי הדבר אם הוא קנה בהן מעורבין או בשל כל אחד ואחד, וכן פי' רש"י" וראה בב"י וב"ח וסמ"ע וט"ז שם, ומה שסיים

56. כתב הרמב"ם מכירה ז ו שקונה רק אם כבר קבעו ביניהם את מחיר המקח.

57. כתב הרמב"ם [שם ז]: "דבר ברור הוא שאין דין זה אלא בשרשם בפני המוכר או שאמר לו המוכר לך רשום אלא מקחך", וכתב הסמ"ע ח"מ ר א ג נראה דאפילו אמר לו המוכר סתם, לך קנה, אם דרך אותו מקום לקנות ברשימה, ולא אמרינן שדעת המוכר שיקנה דוקא בקנין גמור".

ורבנן בני הישיבה אמרי: שאינו קונה ממש, אלא רק לענין לקבולי עליה שמקבל עליו מי שחוזר בו, קללת מי שפרע⁽⁵⁸⁾ [כדין מי שנתן מעות ולא משך].

והלכתא, ההלכה במחלוקת זו: לקבולי עליה מי שפרע,

ובאתרא ובמקום דנחיגו שנוהגים למקני ממש, שרגילין לרשום על מנת שבדבר זה תהא קנויה לו קנין גמור, כאילו עשה קנין משיכה, קנה.⁽⁵⁹⁾ נקנה המקח ואין אחד מהם יכול לחזור בו כלל.

שנינו במשנה: היה הוא תחילה לקוצרים: דין זה שנתבאר במשנה [עב ב] שפוסק אדם על הפירות אף על פי שלא יצא השער, הואיל ויש לו למוכר מאותו המין, אע"פ שלא נגמרה מלאכתו,

אמר רב: דוקא מחוסר שתיים שגמר מלאכה שלו מחוסר [מלאכה אחת או] שתי מלאכות, פוסק אז מותר לפסוק עליו דחשוב "יש לו", אבל אם היה מחוסר שלש מלאכות אינו פוסק הרי זה כמי "שאיין לו", ואינו פוסק אלא אם כן יצא השער.

ושמואל אמר חולק על רב וסובר: שאין הדבר תלוי במספר המלאכות שחסר, אלא מלאכות שבידי אדם לעשותן, אפילו חסרות מאה מלאכות, פוסק מכיון שהדבר בידו חשוב "יש לו", אבל אם המלאכות החסרות, אין בידי דם לעשותן, אלא בידי שמים לעשותן [ומי שמבטיחו שאכן יעשה כן]. אפילו אם חסרה מלאכה אחת, אינו פוסק הרי זה כמי "שאיין לו", ואינו פוסק אלא אם כן יצא השער.

ומקשינן, על רב מהמשנה: תנן: פוסק עמו על הגדיש, והרי הגדיש מחוסר שלש

58. ונוסח הקללה וסרטי דיניה, מבוארים ברמב"ם מכירה ז, ב, וש"ע ח"ו"מ רד ב.

59. כתב המגיד משנה [שם] בשם הרשב"א: "ושמענין מינה כי המנהג מבטל הלכה בכל כיוצא בזה, שבכל דבר שבממון על פי המנהג קונין ומקנין, הילכך בכל דבר שנהגו התגרים לקנות, קונין" הרחבה בענין סיטומא נחלקו הפוסקים בקנין סיטומא אם הוא מדרבנן או מדאורייתא, נתיבות המשפט רא א כתב: סיטומתא הוא רק קנין דרבנן, דהא קנין דרבנן ודאי דלא גרע מנהג שנהגו הסוחרים ואפילו הכי לא חשבינן אותו רק לקנין דרבנן לענין קידושין כמבואר בפוסקים" [עיי' בית שמואל אבן העזר כח לה, לענין המקדש במעמד שלשתן], וכן כתב בספרו מקור חיים סי' תמת, וכן דעת הרמ"א

בתשובותיו סי' פז. אבל דעת החם סופר בתשובותיו חושן משפט יב ויורה דעה שיד שסיטומתא קנין דאורייתא ממש, ועדיף מקנינים שתיקנו רבנן שלא ברצון הסוחרים והרי הם כאנוסים מחמת התקנה, אבל סיטומתא הוא מנהג שנהגו כן מעצמם ומרצונם, הוא קנין דאורייתא לענין חמץ ולענין בכור [כלומר: אם מכר חמצו לגוי בקנין סיטומתא, או מכר בהמה מבכרת לגוי בקנין סיטומתא, כיון שהקנין מדאורייתא אינו עובר על החמץ בבל יראה ובל ימצא, ולענין בכור אין הולד קדוש בקדושת בכור, ולסוברים בסיטומתא הוי רק קנין דרבנן, תלוי דין חמץ והבכור, בשאלה אם קנין דרבנן מועיל לדאורייתא], דכל שהנהיגו הסוחרים הרי זה כאילו התנו, וכל תנאי שבממון קיים מהתורה, וסיים החת"ס שכן מפורש בתשובות

מלאכות [עד שתגמר מלאכתו]:

א. **משדא החמה למויבש**, לשטוח העומרין בשמש להתיבש.

ב. **ולמידש**, לדוש התבואה.

ג. **ומידרא**, לזרות (60) המוץ לאחר הדישה, ברכת, כדי שיתפזר ברוח וישארו הגרעינים וקשה על רב שאמר שמחוסר שלש אינו פוסק!

ומשנינן: רב מעמיד את המשנה כגון באופן **דשדא בחמה ויבש**. שכבר שטח העומרין בשמש, ונתיבשו, ואם כן מתורצת השאלה על רב, שהרי חסר רק שתי מלאכות [לעיל ב, ג]

ומקשינן: **ולשמואל דאמר: בידי שמים אפילו אחת אינו פוסק, והא והרי הגדיש מחוסר מידרא [זרייה ברוח] דבידי שמים היא שצריך רוח שאינה מצויה, ואם כן מדוע אמרה המשנה שפוסק על הגדיש?**

ומשנינן: **אפשר** גם בידי אדם, כגון **בנפוטא** נפה גדולה, שמנפים על ידה את המוץ מהגרעינים.

שנינו במשנה: **ועל העביט של ענבים:** [סוגיה זו היא המשכה של הסוגיא הקודמת].

ומקשינן על רב מהמשנה: למה מותר לפסוק על יין כשיש למוכר עביט [כלי גדול שצוברין בו את הענבים לפני דריכה כדי שיתחממו ויתבשלו, ויוציאו יין יפה] **והא והרי [עד שיהיה יין] מחוסר ארבע מלאכות: א מכמר שיתחממו הענבים. ב ועיולי להכניסן לבי מעצרתא ליקב. ג למידש לדרוך הענבים בגת. ד ולמנגד למשוך היין אל הבור שלפני הגת [ולהכניס לחביות(61)].**

וקשה על רב, שאמר מחוסר שלש אינו פוסק, ובעביט הרי מחוסר ארבע, ובכל זאת פוסק!

ומשנינן: רב שונה במשנה **כדתני** כמו ששנה רבי חייא: **על הכומר של זיתים**, כלומר: במשנה שנינו, פוסק עמו על "המעטן" של זיתים [זיתים צבורין בכלי שעדיין צריכים להתחמם], ואילו רבי חייא שנה, פוסק עמו על ה"כומר" של זיתים [זיתים שכבר נתחממו],

הכא נמי רב שונה כך במשנה גם בענבים (62) פוסק עמו על ה"כומר" של ענבים

שכל הקושיות שלהלן בגמרא הן בין לרב ובין לשמואל, אלא שיש מהן שקשה על רב ויש מהן שקשה על שמואל [כפי שיבואר להלן בגמרא] ודחה דברי מהרש"ל שפירש שכל הקושיות שהקשתה הגמרא כוונתה להקשות גם לשמואל.

62. התוס' ד"ה תני, הקשו מדוע רבי חייא עצמו לא שנה ברישא "כומר" במקום "עביט" ותירצו, שאין רגילות לחמם הענבים כמו זיתים.

המיוחסות לרמבן רכה, והדבר אברהם חלק א סי' א דעתו כדעת החתם סוסר אלא שמבאר הדבר מטעם אחר [וכתב שם דראיית החת"ס מתשובות המיוחסות לרמב"ן, אינו מוכחת].

60. ברש"י כתוב "לזרוק" והגיה הרש"ש שצ"ל "לזרות".

61. כתב רש"י: "כולהי לאותבינהו לרב ושמואל נקיט לה ואזיל", וביאר המהרש"א שאין כוונתו

שכבר נתחממו], ולא כמו ששינו במשנה, פוסק עמו על "העביט" של ענבים [שעדיין צריכין להתחמם], ואם כן מתורצת הקושיה על רב מכיון שאינו חסר "מכמר" [לעיל אות א].

ומקשינן: והא והרי עדיין מחוסרי תלת שלש מלאכות [לעיל: ב, ג, ד], וקשה על רב שאמר שלש אינו פוסק.

ומשינין: רב מעמיד את המשנה באתרא במקום [שנוהגין] דההוא דזבין שזה שקונה הוא דנגיד הוא מושך את היין אל הבור שלפני הגת, [ומכניס לחביות⁽⁶³⁾]. נמצא שהענבים אצל המוכר חסרים רק שתי מלאכות [לעיל ב, ג] ומיושבין דברי רב שאמר מחוסר שתיים פוסק.

שינו במשנה: ועל המעטן של זיתים: [סוגיא זו היא המשכה של הסוגיא הקודמת].

ומקשינן על רב מהמשנה: למה מותר לפסוק על השמן כשיש למוכר מעטן [כלי גדול שצוברין בו את הזיתים שיתחממו ויתבשלו], והא והרי [עד שיהיה שמן] מחוסר ארבע מלאכות:

א מכמר שיתחממו הזיתים.

ב ועיולי להכניסן לבי דפא לבית הבד של שמן.

ג ולמידש לדרוך הזיתים.

ד ולמנגד למשוך השמן אל הבור [ולהכניס לחביות⁽⁶⁴⁾] וקשה על רב שאמר שמחוסר שלש אינו פוסק, ובמעטן הרי מחוסר ארבע, ובכל זאת פוסק!

ומשינין: תני רבי חייא רבי חייא שנה: על כומר של זיתים כלומר: על זיתים שכבר נתחממו [נתבאר לעיל], ואם כן מתורצת הקושיה על רב, מכיון שאינו חסר "מכמר" [לעיל אות א]

ומקשינן: והא איכא תלת והרי עדיין מחוסר שלש מלאכות [לעיל: ב, ג, ד], וקשה על רב שאמר מחוסר שלש אינו פוסק

ומשינין: רב מעמיד את המשנה באתרא במקום [שנוהגין] דההוא דזבין זה שקונה הוא⁽⁶⁵⁾ מנגיד הוא מושך השמן אל הבור [ומכניס לחביות], נמצא שהזיתים אצל המוכר חסרים רק שתי מלאכות [לעיל: ב, ג] ומיושבין דברי רב שאמר מחוסר שתיים פוסק.

שינו במשנה: ועל הביצים של יוצר: [סוגיא זו היא המשכה של הסוגיא הקודמת]

ומקשינן על רב מהמשנה: למה מותר לפסוק על הקדירות אם יש ליוצר ביצים [כדורי טיט שמעגל הקדר לעשות מהן קדירות], והא והרי [עד שתהיה קדירה] מחוסר ארבע מלאכות: א לפופי לגלגל הביצים [לעשות להן בית קיבול] לפי מדת הכלי שרוצה לעשות מהן, קטנות או גדולות⁽⁶⁶⁾ ויבושי וליבשן ב עיולי להכניסן, לאתונא לכבשן

65. כך הגיה הב"ח, כדלעיל לגבי ענבים, וכדלקמן גבי ביצים.

66. רש"י, ומאירי פירש: תקון עשייתה

63. מאירי.

64. מאירי

מים "ונידוכות" מאליהן כקמח טחון, וקשה על רב שאמר שמחוסר שלש אינו פוסק, וכאן באבני סיד הרי מחוסר שלש ובכל זאת פוסק! ומשינין: רב מעמיד את המשנה באתרא במקום [שנוהגין] דבהוא דזבין זה שקנה ההוא דייק הוא עושה את מלאכת הדיקה [לעיל אות ג] נמצא שאצל בעל אבני הסיד חסרים רק שתי מלאכות [לעיל: א,ב] ומיושבין דברי רב שאמר מחוסר שתיים פוסק.

ומקשינן: ולשמואל דאמר בידי אדם אפילו מאה פוסק, למה לי משישקענו בכבשן? כלומר: למה הצריכה המשנה [כדי להתיר פסיקה] שבעל אבני הסיד "ישקיעם" בכבשן, הרי לדעת שמואל מותר לפסוק אפילו אם חסרות שבידי אדם לעשותן! [ולרב ניחא, שהמשנה הצריכה זאת כדי שיהיה חסר רק שתי מלאכות כדלעיל א,ב]

ומשינין: אימא אמור [במשנה] משראוי "לשקעו" בכבשן⁽⁶⁷⁾ ומותר לפסוק משהכין את אבני הסיד ואת העצים והכל בידו ומוכן לשקען בכבשן [אע"פ שלא שיקען].

שנינו במשנה: ועל הביצים של יוצר:

תנו רבנן: אין פוסקין על הביצים של יוצר עד שיעשו, דברי רבי מאיר, כלומר: אסור לפסוק [אם לא יצא השער] שיתן לו היוצר קדירות, ועד שיעשה היוצר ביצים שלהם

(67) ג' למשרף לצרפן בכבשן. ד' ולמיפק ולהוציאן מהכבשן.

וקשה על רב שאמר מחוסר שלש אינו פוסק, ובביצים הרי מחוסר ארבע ובכל זאת פוסק! ומשינין: רב מעמיד את המשנה, כגון באופן דמלפפה ויבישו שהביצים כבר מלופפות ויבשות⁽⁶⁸⁾ ואם כן מתורצת הקושיא על רב מכיון שאינו חסר "לפופי ויבושי" [לעיל אות א].

ומקשינן: והא איכא תלת והרי עדיין מחוסר שלש מלאכות [לעיל ב,ג,ד], וקשה על רב שאמר מחוסר שלש אינו פוסק.

ומשינין: רב מעמיד את המשנה באתרא במקום [שנוהגין] דההוא דזבין זה שקונה הוא דמפיק הוא מוציא את הביצים מהכבשן, נמצא שהביצים אצל היוצר חסרים רק שתי מלאכות [לעיל ב,ג] ומיושבין דברי רב שאמר מחוסר שתיים פוסק.

שנינו במשנה: ועל הסיד משישקענו בכבשן: [סוגיא זו היא המשכה של הסוגיא הקודמת]. ומקשינן על רב מהמשנה: למה מותר לפסוק על הסיד משישקענו [את אבני הסיד] בכבשן [כדי לשרפן, ולעשות מהן סיד] והרי [ער שיהיו סיד] מחוסר שלש מלאכות: א' מקלה שריפה בכבשן. ב' ואפוקי להוציא מהכבשן ג' ומידק לאחר שהוציאו מהכבשן חתיכות שרופות, נותנין בהן מעט

והחלקתה.

69. הקשה תוס' הרא"ש: "תימה לשמואל אמאי קתני במתניתין על "הגדיש", ועל "העביט", ועל "המעטן" [הרי מותר לשמואל] אפילו על "הקמה", ועל "הענבים", ועל "הזיתים", שאינם

67. את הפסוק [בראשית יט כח] "כקיטור הכבשן" תרגם אונקלוס "כתננא דאתונא".

68. והוסיף רש"י שלמרות זאת עדיין נקראים

[שאז חשוב "יש לו"].

אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים שצריך שיהיה ביד היוצר ביצים, **בעפר לבן** שאינו מצוי, **אבל בעפר שחור** שהוא מצוי, מותר לפסוק על הכלים הנעשין ממנו, אע"פ שלא עשה היוצר ביצים ממנו [מהעפר השחור], **כגון כפר חנניה וחברותיה** [המקומות הסמוכים] **כפר שייחין וחברותיה** [המקומות הסמוכים], שבכל אלו מצוי עפר שחור, וטעם ההיתר: **אע"פ שאין לזה יש לזה**, ותמיד חשוב "יש לו".

אמימר יחיב זוזי נתן מעות כדי לקנות קדירות, **מכיו מעיילי עפרא** משהכניס המוכר וצבר עפר בביתו, ועפר שחור היה.

ותמהינן: **כמאן** כמו מי אמימר סובר?

אי כרבי מאיר, האומר עד שיעשו [ביצים] ואמימר נתן המעות עוד לפני שעשאן המוכר ביצים, **אי כרבי יוסי, האמר אע"פ שאין לזה יש לזה**. ומדוע אמימר נתן מעות רק לאחר שהכניס המוכר וצבר עפר בביתו, הרי לרבי יוסי אין צריך כלל שיהיה לו עפר!

ומשינינן: **לעולם** סבר אמימר **כרבי יוסי, ובאתריה דאמימר** ובמקומו של אמימר **עשיק יקיר עפרא** העפר [השחור], **אי דמעילי עפרא** אם כבר הכניס המוכר וצבר עפר בביתו, **סמכא דעתיה**, סומך בדעתו שיעשה מן העפר ביצים וקדירות, שהרי כבר

צבר העפר, ומי שחוזר בו יקבל מי שפרע, כיון שנתן לו מעות.

ואי לא, אבל אם לא צבר העפר **לא סמכא דעתיה** אינו סומך בדעתו, ואינו בטוח שימצא עפר [שאינו מצוי], והחוזר בו אינו מקבל מי שפרע, אף שנתן מעות, משום שלא נתן אלא על הספק.

שנינו במשנה: **ופוסק עמו על הזבל כל ימות השנה:**

זו דעת תנא קמא.

ומקשינן: הרי שנינו במשנה, **וחכמים מתירים**, ואם כן קשה **היינו תנא קמא** ובמה חולקין תנא קמא וחכמים?

אמר מתרץ רבא: ימות הגשמים איכא ב-טו **בינייהו**.

ושלש מחלוקות בדבר: **א** תנא קמא סובר: שפוסק עמו על הזבל כל ימות השנה, בין בימות החמה ובין בימות הגשמים, אף על פי שאין לו למוכר זבל, מפני שהוא מצוי תמיד⁽⁷⁰⁾ [וחשוב "יש לו"]. **ב** רבי יוסי חולק על תנא קמא וסובר: שאינו רשאי לפסוק בין בימות החמה⁽⁷¹⁾ ובין בימות הגשמים אלא אם כן היתה לו למוכר זבל [צבור] באשפה [מקום שצוברין בו את הזבל]. **ג** חכמים מתירים בימות החמה, שכולם יש להם זבל, שכבר נרקב ונישוף [משתפשף ברגלי אדם

70. רמב"ם ט א, והראב"ד שם הוסיף "אע"פ שאין לזה יש לזה", וכן כתב בתוס' הרא"ש.

71. וכתב תוס' הרא"ש: "ואפילו יש לו [זבל] בימות החמה, כיון שאינו מכונס עדיין באשפה,

מחוסרין אלא מלאכת אדם וי"ל, דאין הכי נמי [שלשמואל פוסק עליהם] אלא דלא פסיקא ליה [אלא שאין הדבר מוחלט להיתר] דהוה צריך למיתני ובלבד שלא יהיו צריכין עוד לקרקע".